

СУ „Васил Левски“, Троян

гр. Троян, п.к. 5600, ул. "34 Троянски полк", № 43

0670 627 72, 642 87, 638 26

e-mail: vlevski_school@abv.bg

| 1

Утвърдил: .....

(Директор: Розалина РУСЕНОВА)

Програма

**за предоставяне на равни възможности
и за приобщаване на децата и учениците
от уязвими групи
2017/2018 учебна година**

приета от Педагогическия съвет на проведено заседание
с Протокол № 18/13.09.2017 г.

СУ „Васил Левски“, Троян

контакти: директор: 0670/62772; канцелария: 0670/64287; e-mail: vlevski_school@mail.bg

Съдържание

<u>I. Увод.....</u>	<u>3</u>	2
Стратегически цели	3	
Принципи на реализиране на Програмата	3	
Уязвими групи	4	
<u>II. Приобщаване на учениците от уязвимите групи.....</u>	<u>5</u>	
Принципи на приобщаването	5	
Идентифициране на проблемите на учениците	5	
Подкрепа на личностното развитие	5	
<i>Екип за подкрепа</i>	6	
<i>Обща подкрепа</i>	6	
<i>Специална (допълнителна) подкрепа</i>	6	
<i>Подкрепа на талантиливи ученици</i>	7	
План за действие по програмата	7	
<u>III. Създаване на общи предпоставки за приобщаване на деца в риск и от уязвими групи .....</u>	<u>8</u>	

I. Увод

Програмата за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи е разработена в съответствие с действащите стратегически и оперативни общоевропейски, национални и централноведомствени документи, в изпълнение на държавната политика за предоставяне на равни възможности за получаване на образование. Спазени са препоръките и разпоредбите на:

- ✓ Стратегия за развитие на училището през периода 2017–2020 година;
- ✓ Конвенция за правата на детето;
- ✓ Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието;
- ✓ Закон за закрила на детето и Правилник да неговото прилагане
- ✓ Закон за интеграция на хората с увреждания и Правилник за неговото прилагане
- ✓ Закон за предучилищното и училищното образование
- ✓ Държавен образователен стандарт за приобщаващото образование (предварителен проект)
- ✓ Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства
- ✓ Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество (2010–2020 г.)
- ✓ Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012–2020 г.)
- ✓ Закон за защита от дискриминация

Стратегически цели

Основната стратегическа цел на програмата е осигуряване на реален равен достъп до основно и средно образование на записаните ученици и насърчаване на редовната посещаемост в училище. СУ „Васил Левски“ Троян ще продължи да се утвърждава като конкурентноспособен и привлекателен център за децата, подлежащи на задължително обучение.

Оперативната част на Програмата включва реда и начините за оказване на обща и допълнителна подкрепа на всички ученици, които имат необходимост от такава; урежда взаимоотношенията между централните и регионалните институции.

Специфична задача на Програмата е да регламентира спецификата на работа с ученици със специални образователни потребности във връзка с осигуряването на приобщаващо образование.

Принципи на реализиране на Програмата

Програмата за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи се основава на иновативно, гъвкаво и личностно-ориентирано обучение, при което учениците:

- ✓ да получат пълноценни знания, умения и компетентности;
- ✓ да се изградят като свободни и морални личности, способни да живеят и работят заедно, да общуват помежду си, да поемат отговорности в демократично гражданско общество;
- ✓ да развият творческите си заложби и способности;

- ✓ да изградят умения и навици за здравословен начин на живот.

Уязвими групи

В българското и европейското законодателство липсва общоприета дефиниция на понятието „уязвими групи“. В настоящата Програма като уязвими се дефинират групи, които са изложени на:

- ✓ по-голям социален стрес;
- ✓ специфични рискове за негативни събития, нехарактерни или възможни в по-ниска степен за деца с аналогична или с подобна социологическа характеристика.

Това всъщност са групи от хора, обособени от общността по един или повече видими за останалите признаци, по силата на които те се оказват в ситуация на затруднена социализация. Самото въздействието на тези признаци върху някои от функционалностите на групата може да създава определени пречки при извършването на значими за общността дейности.

Под въздействието на своите особености тези групи обективно се поставят в положение на уязвимост спрямо общността и спрямо тях от страна на цялото или на отделни негови части лесно могат да бъдат упражнявани различни форми на социална изолация и дискриминация.

На практика в сферата на образованието като уязвими се определят групи с твърде широк спектър от характеристики, най-общо обособени в следните типове (които често се преплитат):

- ✓ Ученици с непълен достъп до образование:
  - поради проблеми с местоживеенето;
  - поради недостатъчен родителски капацитет;
  - по икономически причини;
  - поради специфични различия на своята общност от етнически; езиков; конфесионален и пр. характер.
- ✓ Ученици с „различност“ от личен характер:
  - със специални образователни потребности, с хронични заболявания, с двигателни увреждания;
  - със специфично темпо на усвояване на учебния материал;
  - с лични физически или психически особености, различаващи ги от преобладаващите обучавани.
- ✓ Ученици, със специфична социална характеристика:
  - застрашени или жертва на насилие;
  - от непълни семейства и сираци;
  - от семейства, в които един или повече членове имат трайно заболяване или увреждане;
  - бежанци.
- ✓ Специфична уязвима група са талантливите и надарените деца, на които трябва да се предостави допълнителна подкрепа за разгръщане на способностите им.

II. Приобщаване на учениците от уязвимите групи

Принципи на приобщаването

В своята работа СУ „В. Левски“, Троян като училище, осигуряващо ефективна, качествена и достъпна подкрепа за всички ученици с оглед бъдещата пълноценна личностна реализация, се фокусира върху:

- ✓ разнообразни дейности, насочени към удовлетворяване на желанията и потребностите на учениците;
- ✓ съчетаване извънкласни и извънучилищни форми на обучение и възпитание;
- ✓ работа с талантиливи деца;
- ✓ работа с деца в неравностойно социално положение;
- ✓ работа с деца със специални образователни потребности;
- ✓ работа с деца с различна етническа или професионална принадлежност или с основен език в семейството, различен от този на преобладаващото в страната мнозинство;
- ✓ функционална образователна среда.

Предвид потребността от осигуряване на равнопоставен достъп до качествено образование, училището се стреми да индивидуализира работата не само с ученици от отделни уязвими групи, но и с всяко дете в риск.

Идентифициране на проблемите на учениците

На базата на основните типове уязвими групи по общите критерии на настоящата Програма (с. 4) класните ръководители и учителите във всеки от класовете идентифицират учениците в риск.

Подкрепа на личностното развитие

Подкрепата на личностното развитие се осъществява във връзка и взаимодействие с разработената областна стратегия за подкрепа на личностното развитие, както и въз основа на анализ на необходимостта от обща и допълнителна подкрепа.

За организиране на подкрепата на личностното развитие в СУ „Васил Левски“, Троян се сформира екип, който изпълнява функциите си съобразно държавния образователен стандарт ДОС за приобщаващото образование.

Идентифицирането на необходимостта от подкрепа за личностното развитие се извършва с изричното съгласие на родителя / настойника / попечителя на ученика.

След идентифициране на необходимостта от личностна подкрепа и определяне на екип за нейното реализиране за всеки конкретен случай се разработва план за действие, със задължителното участие на родителите.

Ако родителите откажат специална допълнителна подкрепа, препоръчана от Регионалният център, училището може да уведоми отдел „Закрила на детето“ към ССП по местоживеее и да изиска съдействие на социалните служби.

При наличие на три и повече ученици от уязвими групи в една паралелка се осигурява помощник-учител за подпомагане работата на учителите. Задълженията на помощник-учителите са разписани в ДОС за приобщаващото образование.

Екипът за подкрепа на личностното развитие изработва индивидуална учебна програма, индивидуален учебен план или учебен план за обучение в комбинирана форма на обучение по съответните учебни предмети с цел осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на ученика.

Такъв индивидуален учебен план се изготвя и за ученици с изявени дарби.

Екип за подкрепа

Екипът за подкрепа за личностно развитие се създава със заповед на директора и в неговия състав освен класния ръководител се включва психолог или педагогически съветник, както и учители, които работят с ученика. Този екип работи съвместно с родителите, а при необходимост и с органите за закрила на правата на детето и органите за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Работата на екипа се ръководи от координатор, който поддържа и документацията по случая в съответствие с изискването за съхранение на личните данни и уважението на личността на ученика.

При решаване на конкретните задачи и при преценка, че детето вече не се намира в риск, работата на екипа се преустановява със заповед на директора на училището.

Екипът за подкрепа за личностно развитие в училището:

- ✓ идентифицира силните страни на ученика; затрудненията, свързани с развитието, обучението и поведението му; както и причините за тяхното възникване;
- ✓ извършва оценка на образователните потребности на детето или ученика; в случаите, когато ученикът е със специални образователни потребности, хронични заболявания или специфични увреждания, работата на екипа се извършва според конкретните разпоредби на държавния образователен стандарт за приобщаващо образование;
- ✓ изготвя и реализира план за подкрепа;
- ✓ извършва наблюдение и оценка за развитие на случая;
- ✓ изпълнява и други функции, предвидени в държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.

Обща подкрепа

Общата подкрепа за личностно развитие включва дейности за пълноценна социализация и включване на ученика в учебния процес:

- ✓ ранно оценяване на потребностите и на обучителните затруднения;
- ✓ оценка на знанията на ученика по всеки учебен предмет и обективно преценяване на възможностите му за покриване на ДОИ;
- ✓ допълнително обучение и консултации по учебни предмети при условията на закона;
- ✓ кариерно ориентиране на учениците, провеждано от педагогическия съветник и/или консултант от кариерен център;
- ✓ осигуряване и насочване към занимания по интереси в групите за целодневна организация на учебния ден или в извънкласни и извънучилищни дейности;
- ✓ библиотечно-информационно обслужване;
- ✓ грижа за здравето;
- ✓ дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.

Специална (допълнителна) подкрепа

Специалната (допълнителна) подкрепа за личностно развитие в училище се осигурява за ученици със специални образователни потребности и след извършена оценка на способностите от назначен екип от специалисти и потвърдена от Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование. Тя включва:

- ✓ работа със специалисти – логопед, психолог, ресурсен учител, тифлопедагог, сурдопедагог – според естеството на потребностите;
- ✓ психо-социална рехабилитация;
- ✓ осигуряване на достъпна среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- ✓ работа със социален работник.

Подкрепа на талантливи ученици

За работа с талантливи ученици се определя екип в състав: класен ръководител; специалисти от съответната културно-образователна област / учител по конкретен предмет / треньор, учител целодневна организация на учебния ден. Те изготвят специална програма за работа с ученика, при което:

- ✓ залага се обемът допълнителни знания, които може да усвои ученикът;
- ✓ при необходимост и възможност се осигуряват допълнителни помагала, технически средства, лабораторни уреди;
- ✓ търсят се възможности за външна изява чрез състезания, олимпиади и пр.
- ✓ при необходимост се търси съдействие на външни консултанти – учени в конкретна научна област;
- ✓ осигурява се предметно и финансово стимулиране;
- ✓ осигурява се подкрепата на психолог, особено в периоди на активни състезания;
- ✓ подава се своевременна информация за успехите на ученика в училищни, местни и централни медии.

План за действие по програмата

№	Дейности	Срок	Отговорник	Забележка
(1)	Идентифициране на уязвими групи, ученици в риск, талантливи ученици	постоянен	педагогически съветник, класен ръководител	
(2)	Екипна работа на учителите от даден клас	постоянен	класни ръководител, учители целодневна организация на учебния ден	по разработения план
(3)	Определяне на екипа за оказване на подкрепа	до 01.10. и до седмица след идентифициране на проблема	директор	
(4)	Награждаване на ученици	текущ	директор, заместник-директори	при и по определен повод за поощрение
(5)	Дейности на училищната библиотека, свързани с четивна грамотност	постоянен; по план на библиотекаря на училището и МО БЕЛ	библиотекар; учители начален етап; учители БЕЛ	Дейности, свързани с насърчаване на четенето и формиране на функционална грамотност.

№	Дейности	Срок	Отговорник	Забележка
(6)	Представяне на дейности по интереси в училището	15.09.	учители в ПИГ	
(7)	Кариерно ориентиране и консултиране в класовете от 3 до 7	01.12-01.05	педагогически съветник, кариерен консултант	
(8)	Идентифициране на ученици със СОП	целогодишно	класни ръководители, учители, логопед, ресурсен учител	
(9)	Оценка на потребности на ученици със СОП	целогодишно	ресурсен учител и екип	не по-късно от 3 месеца след идентифициране на нуждата
(10)	Психологическа подкрепа, психо-социална рехабилитация и консултации	целогодишно	педагогически съветник/психолог	
(11)	Превантивни мерки за недопускане отпадане от училище	целогодишно	директор, зам.-директор, учители, психолог	
(12)	Подходящи инициативи за повишаване на родителската ангажираност с проблемите на училището и на общата родителска компетентност	01.03.	директор, екип	при желание от родителите
(13)	Идентифициране и подкрепа на дарби на талантиливи деца	целогодишно	учители	
(14)	Стимулиране участието на ученици от уязвими групи в различни състезания	целогодишно	учители	
(15)	Съвместни дейности с МКБППМН	целогодишно, по график	УКБППМН, директор, районна администрация	
(16)	Обучение на педагогически специалисти за работа в мултикултурна среда	по график, заложен в план за квалификация	директор, председатели на МО	

III. Създаване на общи предпоставки за приобщаване на деца в риск и от уязвими групи

В цялостната работа на училището се залагат условия за създаване на обща среда за приобщаване на всички ученици към учебната и възпитателната работа и осигуряване на

качествено образование. Целта е да се намалят потенциалните възможности за попадане на дете в риск, от една страна, и намаляването на външните рискове за деца от уязвими групи – от друга.

Затова специално внимание се обръща на:

- ✓ Развитие на извънкласните и извънучилищни дейности.
- ✓ Повишаването на участието и ангажираността на родителите.
- ✓ Разгръщането на ученическото самоуправление.

